

Türkiye Cumhuriyeti İle Amerika Birleşik Devletleri Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına Dair Antlaşmanın ve Eki Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun

(Resmî Gazete ile yayımı : 20.4.1989 Sayı : 20145)

Kanun No.
3533

Kabul Tarihi
13.4.1989

MADDE 1. — Türkiye Cumhuriyeti ile Amerika Birleşik Devletleri arasında 3 Aralık 1985 tarihinde Washington'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti ile Amerika Birleşik Devletleri Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına Dair Antlaşma'nın ve Eki Protokolün onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ ARASINDA YATIRIMLARIN KARŞILIKLI TEŞVİKİ VE KORUNMASINA DAİR ANTLAŞMA

Türkiye Cumhuriyeti ve Amerika Birleşik Devletleri (herbiri "Taraf" olarak) Aralarında daha geniş kapsamlı ekonomik işbirliğini ve özellikle bir Tarafın vatandaş ve şirketlerinin diğer Tarafın ülkesinde yatırım yapmalarını teşvik etmek arzusuyla,

Anılan yatırımların tabi olacağı uygulamalara ilişkin bir anlaşma akdinin, sermaye ve teknoloji akımı ile tarafların ekonomik gelişmesini teşvik edeceği inancıyla,

İstikrarlı bir yatırım ortamı meydana getirmek ve ekonomik kaynakların en etkin biçimde kullanılmalarını sağlamak üzere, yatırımların adilane ve hakkaniyete uygun muameleye tabi tutulmasının gerektiğini kabul ederek,

Yatırımların teşviki ve karşılıklı korunması için bir Antlaşma imzalanması kararıyla, Aşağıdaki gibi anlaşmaya varmışlardır:

MADDE I

1. İşbu Antlaşmada:

(a) "Şirket", kâr gayesi taşısın veya taşımasın; ister özel ister kamu kuruluşu olsun; mevzuata göre sınırlı veya sınırsız sorumluluğu haiz tüzel kişi olarak kurulmuş, teşekkül etmiş veya başka bir şekilde teşkil edilmiş şirketleri, iş ortaklıkları veya diğer teşekküller dahil bir hukukî varlığı ifade eder.

(b) "Bir Tarafın Şirketi", bir Tarafın veya mülkî, mahallî organlarında yürürlükte olan kanun ve mevzuata uygun olarak kurulmuş, tüzel kişilik kazanmış veya başka bir şekilde teşkil edilmiş ve sözkonusu Tarafın veya mülkî, mahallî organların tespitine göre,

(i) Söz konusu Tarafın vatandaşı olan gerçek kişiler, veya

(ii) Söz konusu Tarafın veya mülkî, mahallî organlarının veya onların tespitine göre temsilci veya aracı organlarının kayda değer menfaatlerinin bulunduğu şirketi ifade eder. Bir Tarafın Şirketinin hukukî statüsü karşı Taraf ve mülkî, mahallî organlarınca tanınacaktır.

(c) “Yatırım”, bir Tarafın vatandaşları veya şirketlerince dolaylı veya dolaysız mâlik olunan veya kontrol edilen ve mal varlığı, özvarlık, borç, alacak ve hizmet ve yatırım sözleşmeleri dahil, diğer Tarafın ülkesindeki her türlü yatırımı ifade eder ve aşağıdakileri ihtiva eder:

(i) ipotek, ihtiyati haciz ve rehin gibi haklar dahil olmak üzere maddî ve gayri-maddî her türlü mameleki;

(ii) bir şirketi veya hisse senetlerini veya bir şirketteki başka menfaatleri veya mal varlığından doğan diğer menfaatleri;

(iii) bir para alacağını veya ekonomik değeri olan ve bir yatırımla ilişkili bulunan bir işlemin yapılması talebini;

(iv) telif hakları, patentler, markalar, ticarî ünvanlar, endüstri tasarımları, ticarî sırlar ve “know-how”, ve peştemaliye dahil, fikrî ve sınaî mülkiyet haklarını;

(v) kanun veya sözleşme ile elde edilen her türlü hak ve kanuna uygun olarak sağlanan tüm lisans ve izinleri;

(vi) hasılatın ve kredi anlaşmalarından doğan anapara ve faiz ödemelerinin yeniden yatırımı,

(d) “malik olmak veya kontrol etmek”, her nerede bulunursa bulunsun, bağlı şirketleri veya iştirakleri yoluyla dahi dolaylı veya dolaysız mülkiyeti veya kontrolü ifade eder.

(e) Bir Tarafın “vatandaş”ı yürürlükteki mevzuata göre bir Tarafın vatandaşı olan gerçek kişiyi ifade eder.

(f) “hasılat”, kâr; temettü; sermaye kazancı; royalti ödemesi; idarî ve teknik yardım veya başka ücret ve aynı ödemeler dahil, bir yatırımdan veya bir yatırım ile ilgili olarak elde edilen bir meblağı ifade eder.

(g) “ilgili faaliyetler”, işin yürütülmesi; sözleşmelerin yapılması, ifası ve infazı; fikir ve sınaî mülkiyet hakları dahil her türlü malın iktisabı, kullanımı, muhafazası, ve tasarrufu; fonların ödünç alınması, hisse senetlerinin satın alınması ve ihraç edilmesi ve ithalatta döviz satın alınması için şirketlerin, şubelerin, temsilciliklerin, büroların, fabrikaların veya diğer tesislerin organizasyonu, kontrolü, işletilmesi, bakımı ve tasfiyesini ifade eder.

2. Taraflardan her biri, herhangi bir üçüncü ülke vatandaşları tarafından kontrol edilen kendi şirketlerinden herhangi birine veya karşı Tarafın bir şirketine, bu Antlaşma ile sağlanan avantajları tanımamak hakkını mahfuz tutar; ancak Taraflardan herbiri, bu nedenle, işbu Antlaşmanın sağladığı menfaatlerin karşı Tarafın bir şirketine teşmil edilmemesini kararlaştırırsa, duruma her iki Taraf için tatminkâr bir çözüm aramak üzere karşı Tarafı vakit geçirmeden istişareye girişecektir. Bu hak, hukukî statünün tanınması ve adlî mercilere başvurma hallerinde uygulanmaz.

3. Mal varlıklarının yatırımı veya yeniden yatırım biçiminde herhangi bir değişiklik, bunların yatırım olma niteliğini bozamaz.

MADDE II

1. Taraflardan herbiri, üçüncü bir ülkenin vatandaş ve şirketlerinin benzer yatırımlarına uygulanandan daha az elverişli olmamak kaydıyla ve kendi kanun ve yönetmelikleri çerçevesi

içinde, kendi ülkesinin vatandaş ve şirketlerinin yatırımların uygulanandan daha az elverişli şartlarda olmamak kaydıyla, kendi ülkesinde yatırımlara ve ilgili faaliyetlere müsaade edecektir.

2. Taraflardan herbiri tesis olunan yatırım ve ilgili faaliyetlere, benzeri durumlardaki kendi vatandaşlarının ve şirketlerinin yatırımları ile üçüncü bir ülke vatandaş ve şirketlerinin yatırımlarına uyguladığı muameleden hangisi en elverişli ise, ondan daha az elverişli olmayan bir muamele uygulayacaktır.

3. Yatırımlar, milletlerarası hukukla ahenk sağlanarak, her zaman eşit ve hakkaniyete uygun muameleye tabi tutulacak, korunacak ve güvenlikten yararlanacaklardır. Taraflardan hiçbir, hiçbir şekilde yatırımlara, yatırımların idaresi, işletilmesi, bakımı, kullanımı, faydalanılması, iktisabı, genişletilmesi veya tasarrufuna ilişkin olarak keyfi ve ayırımı hareketlerle zarar vermeyeceklerdir.

Taraflardan herbiri yatırımlara ilişkin olarak üstlenmiş olabileceği herhangi bir vecibeyi yerine getirecektir.

4. Yabancıların ülkeye giriş ve geçici geçişi kalış mevzuatına uygun olarak Taraflardan herbirinin vatandaşlarının, kendilerinin veya kendilerini istihdam eden birinci Tarafın şirketinin önemli bir miktar sermaye veya başka kaynak taahhütünde bulunduğu veya bulunmak üzere olduğu yatırım kurulması, geliştirilmesi, idaresi amacıyla veya işletilmesi için tavsiyede bulunmak üzere, diğer Tarafın ülkesine girmesine ve kalmasına müsaade edilecektir.

5. Bir Tarafın kanun veya yönetmeliklerine uygun olarak kurulan ve karşı Tarafın vatandaş veya şirketlerinin yatırımları olan şirketler, seçtikleri üst düzey idarî personelini, tabiiyetlerine bakılmaksızın istihdam etmeye mezu olacaklardır.

6. Taraflar, bu Maddenin birinci ve ikinci paragraflarına uygun olarak, Taraflardan birinin veya onun kuruluş veya aracı organlarının malik olduğu veya kontrol ettiği ve sözü edilen Tarafın ülkesinde bulunan yatırımlarla rekabet halinde olan diğer Taraf vatandaşları veya şirketlerinin özel mülkiyetinde bulunan veya kontrol ettiği yatırımlar arasında rekabet eşitliği şartlarının sürdürülmesini kabul eder.

7. Taraflardan herbiri, üretilen malların ihracatını isteyen veya mecbur kılan veya mal veya hizmetlerin mahallinden teminini gerektiren veya diğer herhangi benzer mecburiyetler getiren, yatırımların tesisi, tevsi veya idamesi için gerekli uygulama şartlarından kaçınmaya çalışacaktır.

8. Taraflardan herbiri yatırım sözleşmeleri, yatırım müsaadeleri ve mameleki ile ilgili olarak haklar iddia edebilmek ve taleplerde bulunabilmek üzere birbirlerine müessir vasıtaları sağlayacaktır.

9. Taraflardan herbiri yatırımlarla ilgili olan veya yatırımlara tesir edecek olan bütün kanun yönetmelik, tebliğ ve usulleri ile kararları yayımlayacaktır.

10. İşbu Maddenin hükümlerine uygun olarak Amerika Birleşik Devletleri tarafından yatırımlara ve ilgili faaliyetlere uygulanan muamele, Amerika Birleşik Devletlerinin her Eyalet, Bölge veya Yönetimi altındaki alanlarda, Amerika Birleşik Devletlerinin öteki eyalet, bölge ve yönetim alanlarının mevzuatına uygun olarak kurulmuş şirketlere uygulanan muamele ile aynı olacaktır.

MADDE III

1. Yatırımlar, kamu yararı amacı ile yapılacaklar dışında ve ayırım gözetmeyecek biçimde ve yeterli ve etkin tazminatın zamanında ödendiği ve yürürlükteki mevzuata ve Madde II (2) de konu edilen genel prensiplere uygun olarak hareket edildiği haller dışında dolaylı veya doğrudan doğruya kamulaştırılmayacak veya devletleştirilmeyecek veya kamulaştırma veya devletleştirilmeye “kamulaştırma” eşit işlemlere tabi tutulmayacaktır.

2. Tazminat, kamulaştırma kararının alındığı veya öğrenildiği anda, kamulaştırılan yatırımın adil piyasa değerine eşit olacaktır. Tazminat gecikmeksizin ödenecek, tamamiyle nakte çevrilebilecek ve serbestçe transfer edilebilecektir. Tazminat ödenmesi geciktiği takdirde, bu tazminat kamulaştırma tarihinde hemen ödenmiş olsaydı, yatırımcı hangi durumda olacak idiyse, daha az elverişli şartlarda olmamasını temin edecek şekilde ödenecektir.

3. Yatırımının tümünün veya bir kısmının kamulaştırıldığını iddia eden bir Tarafın vatan-dışı veya şirketi, karşı Tarafın ilgili kanunî veya idarî makamlarına müracaat ederek, söz konusu kamulaştırma ve bundan doğan tazminatın, bu Madde prensiplerine uygunluğunun tespiti için durumun gecikmeksizin gözden geçirilmesini talep etme hakkına sahip olacaktır.

4. Bir Tarafın vatandaşları veya şirketleri, yatırımlarının karşı Tarafın memleketinde savaş, ayaklanma, iç karışıklıklar veya benzeri olaylar yüzünden zarara uğramaları halinde; o ülke tarafından böyle bir durumda kendi veya üçüncü bir ülke vatandaşları veya şirketlerine uygulanacak muameleden daha az elverişli şartlarda olmamak kaydıyla, hangisi daha elverişli ise o muameleye tabi tutulacaktır.

MADDE IV

1. Taraflardan herbiri yatırımlarla ilgili bütün transferlerin kendi ülkesinden içeri ve dışarı serbestçe ve gecikmesizin gerçekleştirilmesine müsaade edecektir. Bu transferler: (a) hasılatı; (b) Madde III çerçevesinde tazminatı; (c) bir yatırımın anlaşmazlığından doğan ödemeleri; (d) kredi anlaşmalarından doğan anapara ve faiz ödemelerini ve (e) yatırımın bütününe veya bir kısmının satışı veya tasfiyesinden elde edilenleri ihtiva eder.

2. Transferler, transferin yapılacağı para birimi/birimleri üzerinden transfer tarihindeki spot muamelelere uygulanan cari kur hesabıyla serbestçe dövizle çevrilebilir para ile yapılacaktır.

3. Yukarıdaki 1. ve 2. paragraflardaki hükümlere rağmen, taraflardan her biri, (a) bu madde uyarınca izin verilen transferlerin, ilgili tarafça gecikmeksizin tamamlanmak ve 1 ve 2'nci paragraflardaki hakların özüne hanel getirmemek kaydı ile, nasıl yapılacağına ilişkin usulleri öngören, (b) döviz transferlerinin rapor edilmesini gerektiren, (c) temettu veya diğer transferlerde uygulanan, stopaj gibi vergileri ihdas eden kanun ve kararnamele muhafaza edebilirler. Ayrıca, taraflardan herbiri, kanunlarını eşitlikle, ayırım gözetmeksizin ve iyi niyetle uygulamak suretiyle, yatırımların alacaklılarının haklarının korunmasını veya mahkeme kararlarının yerine getirilmesini sağlar.

MADDE V

1. Taraflar, Antlaşma ile ilgili herhangi bir anlaşmazlığı çözümlmek veya Antlaşmanın uygulanması veya yorumlanmasına ilişkin herhangi bir hususu görüşmek için, Taraflardan birinin talebi üzerine vakit geçirmeden istişarede bulunmayı kabul ederler.

2. Taraflardan biri, kendi vatandaşları veya şirketlerinin karşı Taraf ülkesindeki yatırımları ile ilgili karşı Taraftan yazılı olarak bilgi talep ederse, karşı Taraf yürürlükteki kanun ve kararname çerçevesinde ve ticarî gizliliğe bağlı kalarak, bu gibi bilginin temini için uygun usul ve düzenlemeler yapmağa gayret edecektir.

MADDE VI

1. Bu Maddeye göre, yatırım anlaşmazlığı: (a) bir Taraf ile karşı Tarafın vatandaşı veya şirketi arasındaki bir yatırım anlaşmasının uygulanması veya yorumlanması; (b) bir Tarafın yabancı yatırımlarla ilgili makamının, söz konusu vatandaş veya şirkete sağladığı herhangi bir yatırım müsaadesinin uygulanması veya yorumlanması; veya (c) bir yatırım ile ilgili olarak ve işbu Antlaşma ile verilen veya yaratılan herhangi bir hakkın çiğnendiğinin iddia edilmesi ile ortaya çıkan anlaşmazlıkları ifade eder.

2. Bir Taraf ile, karşı Tarafın vatandaşı veya bir şirketi arasında yatırım anlaşmazlığı vukuunda, anlaşmazlık, öncelikle, iyi niyetle girişilecek istişare ve müzakerelerle çözümlenmeye çalışılacaktır. Bu istişare veya müzakerelerin başarılı olmaması halinde söz konusu vatandaş veya şirket ile Taraf arasında mutabakat sağlanarak tespit edilecek ancak bağlayıcı olmayan bir üçüncü taraf usulleri ile anlaşmazlık giderilebilir. Eğer anlaşmazlık, yukarıdaki yöntemlerle halledilemezse, daha önceden kararlaştırılmış herhangi bir usule uygun olarak çözüm bir mercie tevdi edilecektir.

3. (a) ilgili vatandaş veya şirket, aşağıdaki şartlara uymak koşulu ile, anlaşmazlığın vukuundan itibaren bir yıl geçtikten sonra herhangi bir zamanda, anlaşmazlığın hakem marifetiyle çözümlenmesi için Uluslararası Yatırım Anlaşmazlıklarının Çözüm Merkezi ("Merkez")'ine başvurmayı seçtiğini yazılı olarak bildirebilir:

(i) anlaşmazlık, herhangi bir nedenle, önceden kararlaştırılmış, tatbiki kabil anlaşmazlık çözümlme kurallarına göre çözümlenmek üzere vatandaş veya şirket tarafından herhangi bir mercie tevdi edilmemiş olmalıdır; ve

(ii) ilgili vatandaş veya şirket, anlaşmazlığı, anlaşmazlığa taraf olan Tarafın adlı veya idarî mahkemelerine veya yetkili başka kazai organları huzuruna getirmemiş olmalıdır.

(b) Bu şekilde, Taraflardan herbiri, yatırım anlaşmazlığının, hakem marifetiyle çözümlenmesi için Merkeze başvurulmasına muvafakat etmektedir.

(c) Bu gibi anlaşmazlıkların hakem marifetiyle çözümlenmesi, Devletler ile başka Devletlerin Vatandaşları Arasındaki Yatırım Anlaşmazlıklarının Çözümlenmesine İlişkin Konvansiyonun hükümleri ve Merkezin "Tahkim Kuralları" çerçevesinde yapılacaktır.

4. Yatırım sözleşmesinde belirtilen ve kamulaştırmaya ilişkin bir anlaşmazlığın çözümü için getirilen kurallar bağlayıcı olmağa devam edecekler ve yatırım sözleşmesinin, mahallî

kanunların ve hakem kararlarının tenfizine dair yürürlükteki uluslararası anlaşmaların ilgili hükümlerine uygun olarak tatbik edilecektir.

5. Bir yatırım anlaşmazlığından doğan dava sırasında bir Taraf, karşı Tarafın vatandaşı veya bir şirketinin, bir sigorta veya garanti sözleşmesine binaen aldığı veya alacağı bir meblağın varlığını; savunma, karşı talep, mahsup hakkı veya başka bir şekilde kendi verdiği iddia edilen zararlarının tümünün veya bir kısmının karşılığı veya başka türlü def'i olarak ileri sürmez.

6. İşbu Madde amaçları için, Tarafların birinin veya mülkî, mahallî organlarının yürürlükteki kanun ve kararnamelelerine uygun olarak, ancak anlaşmazlığı doğuran hadise veya hadiselerin meydana gelişlerinden hemen önce, karşı Tarafın şirketlerinin veya vatandaşlarının bir yatırımı olarak kurulmuş olan bir şirket, karşı Tarafın vatandaşı veya şirketi gibi muamele-ye tabi tutulacaktır.

MADDE VII

1. Taraflar, işbu Antlaşmanın yorumu veya uygulaması konusunda aralarında vaki olan herhangi bir anlaşmazlığı, iyi niyet ve işbirliği ruhu içinde, çabuk ve adil bir şekilde çözümlenmeye çalışacaklardır. Bu bakımdan, Taraflar bu gibi çözümlere varmak için dolaysız ve anlamlı müzakerelerde bulunmayı kabul ederler. Bu müzakereler başarısızlıkla sonuçlanırsa, Taraflardan herhangi birinin talebi üzerine, anlaşmazlık, uluslararası hukukun tatbiki kabil mevzuatına göre bağlayıcı karar verilmesi için tahkime götürülebilir.

2. Talebin tebellüğünden itibaren iki ay içinde, her bir Taraf birer hakem tayin edecek ve bu iki hakem, üçüncü bir devletin vatandaşı olan üçüncü bir hakemi Başkan olarak seçeceklerdir. Taraflardan biri belirtilen zaman içinde bir hakem tayin etmezse, karşı Taraf, Uluslararası Adalet Divanı'nın Başkanından bu tayini yapmasını talep edebilir.

3. Hakem Heyetinin bu Antlaşmanın diğer hükümleriyle bağdaşacak şekilde usul hukuku kuralları üzerinde anlaşması için, Başkanının seçim tarihinden itibaren, üç aylık bir süresi olacaktır. Böyle bir anlaşma olmadığı takdirde, Hakem Heyeti, Uluslararası Adalet Divanı Başkanından genellikle benimsenen Uluslararası tahkim kurallarını dikkate alarak usul hukuk kurallarını tayin etmesini talep edecektir.

4. Tahkim isteyen Tarafın anlaşmazlığı dolaysız ve anlamlı istişare ile çözümlenmeye çalışmış olduğunun tespiti üzerine Hakem Heyeti anlaşmazlığın esasları üzerinde tahkim görevine başlar.

5. Üzerinde başka türlü bir anlaşmaya varılmadığı takdirde, bütün başvuruların ve duruşmaların, üçüncü hakemin seçilme tarihinden itibaren sekiz ay içinde yapılmış ve tamamlanmış olması gerekir ve Hakem Heyeti son sunuş tarihinden ya da duruşmaların bitiş tarihinden itibaren, hangisi daha sonra ise, iki ay içinde kararını verecektir.

6. Başkan ve diğer hakemlerce, yapılan masraflar ve diğer tahkim giderleri Taraflarca eşit olarak ödenecektir. Bununla birlikte, Hakem Heyeti giderlerin daha yüksek bir nisbeının Taraflardan biri tarafından ödenmesine resen karar verebilir.

3533

13.4.1989

7. Bu Madde, Madde VI çerçevesi içinde Merkeze sunulmuş ve halen Merkez'de çözüm bekleyen bir anlaşmazlığa uygulanamayacaktır.

MADDE VIII

Madde VI ve VII'nin hükümleri (a) Amerika Birleşik Devletleri İhracat İthalat Bankasının ihracat kredisi, garanti veya sigorta programlarından veya (b) Tarafların, anlaşmazlıkları başka yollar ile çözümlene konusunda üzerinde anlaşmış oldukları diğer resmi kredi, garanti veya sigorta muamelelerinden doğacak anlaşmazlıklara uygulanmayacaktır.

MADDE IX

“Bu Antlaşma”, yatırımları ve ilgili faaliyetleri, benzer durumlarda Antlaşma ile sağlananlardan daha elverişli bir muameleye tabi kılan,

a. Taraflardan her birinin kanunları, kararname ve tebliğleri veya idarî veya adlî kararlarına;

b. Uluslararası hukukî yükümlülüklerine; veya

c. Taraflardan herhangi biri tarafından, bir yatırım sözleşmesi veya yatırım izni kapsamındaki de dahil üstlenilen yükümlülüklerine;

Aykırı olmayacaktır.

MADDE X

1. Bu Antlaşma, Tarafların herhangi birinin kamu düzeni ve ahlakının korunması, uluslararası barışın ve güvenliğinin temini ve idamesi ya da kendi temel güvenliğinin korunmasına ilişkin yükümlülüklerinin ifası için gerekli önlemler almasını engellemez.

2. Bu Antlaşma, Tarafların yatırımların tesisi için özel formaliteler tayin etmesine mani değildir; ancak, bu formaliteler Antlaşmadan doğan hakların özüne zarar vermeyecektir.

MADDE XI

1. Taraflardan herbiri vergi politikaları açısından diğer Tarafın vatandaş ve şirketlerinin yatırımlarına hakkaniyetle ve eşit muamele yapmaya özen gösterecektir.

2. Bu Antlaşmanın II. ve V. maddelerinin hükümleri vergi konularına uygulanmaz.

MADDE XII

1. Bu Antlaşma onay belgelerinin teatisinin tamamlanmasından otuz gün sonra yürürlüğe girecektir. Bu Antlaşma on yıllık bir süre için yürürlükte kalacak ve bu maddenin 2. paragrafına göre sona erdirilmedikçe yürürlükte kalmaya devam edecektir. Antlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihte mevcut olan yatırımlar yanında, bu tarihten sonra yapılan veya iktisab edilen yatırımlara da uygulanacaktır.

3533

13.4.1989

2. Taraflardan herbiri, yazılı olarak diğerk Tarafa bir yıl önceden feshi ihbarda bulunarak, Antlaşmayı başlangıç süresi olan on yılın bitiminden veya bundan sonra her an sona erdirebilir.

3. Bu Antlaşma Taraflar arasında yazılı bir anlaşma ile tadil edilebilir. Herhangi bir tadilat, Taraflardan her birinin, diğerk Tarafa tadilatın yürürlüğe girmesi için gerekli tüm dahili formaliteleri tamamladığını bildirmesi üzerine, yürürlüğe girecektir.

4. Bu Antlaşmanın son bulmasından önce yapılan veya iktisap edilen ve dolayısıyla bu Antlaşmanın uygulandığı yatırımlara, Antlaşmanın sona ermesinden önceki diğerk tüm maddelerinin hükümleri, söz konusu sona erme tarihinden itibaren ilave bir on yıl daha yürürlükte kalacaktır.

5. Bu Antlaşma, Tarafların mülkî ve mahalfî organları için de geçerli olacaktır.

Bu Antlaşmayı Tarafların tam yetkili temsilcileri imzalamışlardır.

Türkçe ve İngilizce dillerinde ve her metin aynı derecede geçerli olmak üzere ikişer metin olarak Vaşington'da 3 Aralık 1985'de aktedilmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti
Hükümeti Adına

Amerika Birleşik Devletleri
Hükümeti Adına

PROTOKOL

1. (a) Madde II (1) ve (2) çerçevesi içinde Amerika Birleşik Devletleri; hava nakliyatı, okyanus ve sahil denizciliği, bankacılık, sigorta, enerji ve elektrik üretimi, toprak ve doğal kaynakların kullanımı, gayrimenkul mülkiyeti, radyo televizyon yayımı, telefon ve telgraf hizmetleri, denizaltı kablo hizmetleri ve uydu aracılığı ile haberleşme alanında, Amerika Birleşik Devletleri topraklarında Türk vatandaşlarının veya şirketlerinin veya yatırımlarının tesis edebilecekleri, hissedar olacakları veya idame ettirecekleri yatırımların sınırlarını tesbit etmek hakkını saklı tutar. Amerika Birleşik Devletleri aynı zamanda Türk vatandaşlarının veya şirketlerinin veya yatırımlarının devlet yardımları, sigorta veya kredi programlarından yararlanabilme sınırlarını tesbit etme hakkını da saklı tutmaktadır. Gayrimenkul mülkiyeti dışında Amerika Birleşik Devletleri tarafından Türkiye'nin vatandaşları ve şirketlerine yapılan muamele herhangi bir üçüncü ülkenin benzer durumlarda vatandaş ve şirketlerine yapılan muameleden daha az elverişli şartlarda olamaz. Amerika Birleşik Devletlerinin kamu topraklarında madencilik yapma hakları, Türkiye'de ABD vatandaşları veya şirketlerin yatırımlarına verilen haklara göre müteakibliyet esasına bağlı olacaktır.

(b) Madde II (1) ve (2) çerçevesi içinde Türkiye Cumhuriyeti; tütün, (şarap ve bira dışındaki) alkol ve alkollü içkilere, radyo ve TV programlarının tesisi, işletilmesi ve yayımlanması, demiryolları, limanlar ve dahili deniz taşımacılığı, posta, telefon, telgraf, ve telekomünikasyon hizmeti, piyangolar, spor totolar, silah, patlayıcı madde ve barut; elektrik, hava gazı ve su işletmeleri (elektrik üretimi hariç) belediye sınırları dışında gerçek kişilerin gayrimenkul mülkiyeti, sigortacılık, bankacılık, hava limanları ve dahili hava taşımacılığı ve tüzelkişilik kazan-

mamış esnaf zanaatkârlık alanında ülkesinde, Amerika Birleşik Devletleri vatandaşlarının veya şirketlerinin veya bunların yatırımları dolayısıyla tesis edecekleri, hissedar olacakları veya idame ettirecekleri yatırımların sınırlarını tesbit etme hakkını saklı tutar.

(c) Taraflardan her biri, diğer Tarafın vatandaş veya şirketlerinin ülkesinde tesis edecekleri, hissedar olacakları veya idame ettirecekleri yatırımların kapsamını sınırlayan bütün kanunları; yönetmeliklerini veya politikalarını bu Antlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihte veya daha önce karşı Tarafa bildirmeyi kabul eder.

2. (a) Madde IV, paragraf 1'deki "gecikmeksizin" sözcüğünden anlaşılan, transferlerin, normal ticarî işlem kuralları çerçevesi içinde mümkün olduğu kadar çabuk tamamlanması ve hiç bir şekilde başvuru tarihinden itibaren iki aydan fazla gecikmemesidir.

(b) Dövizle ilişkin istisnai malî ve ekonomik durumlarda Türkiye Cumhuriyeti, Madde IV (1) (e)'de belirtilen cinsten transferleri geçici bir süre geciktirebilir de, bunu ancak (i) Madde II ile bağdaşacak bir tarzda, (ii) transferlerin talep edildiği tarihten itibaren üç yılı geçmemek şartıyla, döviz rezervlerinin asgarî kabul edilebilir düzeye getirmek için gerekli olan bir süre için ve (iii) vatandaş veya şirketin, hâsılatı, transfer yapıłana kadar değerini koruyacak şekilde yatırabilmesi için bir fırsat verilmesi şartıyla yapabilir.

3. Taraflar, bu Protokolun bu Antlaşmanın ayrılmaz bir parçası olduğunu kabul ederler.

BU KANUNA AİT TUTANAKLAR

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Cilt	Birleşim	Sayfa
1	13	560
21	49	419
25	77	158:159,161,168:172

I - Gerekçeli 142 S. Sayılı Basmayazı Türkiye Büyük Millet Meclisinin 77 nci Birleşim tutanağına bağlıdır.

II - Bu Kanunu; Türkiye Büyük Millet Meclisinin Dışişleri ve Plan ve Bütçe komisyonları görüşmüştür.

III - Esas No. : 1/357